

1.DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Genel Sebepler

- 1789 Fransız İhtilali ile yayılan **milliyetçilik akımının** etkisi(siyasi)
- Sanayi İnkılabı'nın sonucunda ham madde ve pazar arayışının artması ve **sömürgecilik yarışı** (ekonomik)
- Devletler arası **bloklaşma ve silahlanma yarışı** yer almıştır (siyasi)

Özel Sebepler

- İngiltere ile Almanya arasındaki sömürgecilik yarışı, İngiltere'nin sömürgelerini koruma ve artırma isteği (Ekonomik)
- Avusturya -Macaristan İmparatorluğu (Cermenizm politikası) ve Rusya (Panslavizm politikası) arasındaki **Balkanlara hâkim olma mücadelesi** (siyasi)
- Almanya ve Fransa arasındaki **Alsace - Loren kömür havzası** sorunu(ekonomik)
- Rusya'nın Panslavizm politikası ve **Sıcak denizlere inme düşüncesi**
- Almanya ve İtalya'nın siyasi birliklerini tamamlamaları (ekonomik)
- Japonya'nın **uzak doğuda sömürge** elde etme arzusu.

Savaşı Başlatan Olay

Avusturya-Macaristan veliahtı Ferdinand, ziyaret sebebiyle gittiği Sırbistan'ın Saraybosna şehrinde öldürüldü.

İtilaf (Anlaşma) Devletleri: İngiltere, Fransa ve Rusya (Sonradan; İtalya, ABD, Japonya, Romanya, Yunanistan)

İttifak (Bağlaşma) Devletleri: Almanya, Avusturya- Macaristan İmp. Ve İtalya (Sonradan; Osmanlı ve Bulgaristan)

Yunanistan: Savaşa son katılan devlettir.

Japonya: Savaştan çekilen ilk devlettir.

İtalya: Savaşta saf değiştiren devlettir.

ABD: Savaşın seyrini ve süresini kısaltan devlettir.

Osmanlı Devleti: Savaşın süresini uzatan devlettir.

- Osmanlı Devleti daha önce kaybettiği toprakları geri almak ve siyasi yalnızlıktan kurtulmak istemesi üzerine savaşa girmiştir.

OSMANLI DEVLETİ

Savaş Öncesi

- Tarafsızlığını ilan etti.
- Boğazları kapattı.
- Kapitülasyonları tek taraflı kaldırdı.

NOT: Osmanlı Devleti ilk ittifak girişimlerini İngiltere ve Fransa'yla yaptı fakat olumlu bir sonuç alınamadı. İtilaf Devletleri gizli antlaşmalarla Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşmışlardı.

NOT: Osmanlı Devleti, iktidardaki Alman yanlısı olan İttihat ve Terakki Hükümeti'nin de etkisiyle Almanya'yla yakınlaştı ve İttifak Devletleri'nin yanında savaşa girdi.

Almanya'nın Osmanlı'yı Yanında İsteme Nedenleri

- Halife'nin **kutsal cihat etme**, dini gücünden yararlanmak istemesi
- Cephe sayısını artırarak **savaş yükünü hafifletmek**
- Osmanlı'nın **jeopolitik konumundan** yararlanmak
- Osmanlı'nın sahip olduğu yer altı ve yer üstü kaynaklarını kullanmak
- Osmanlı'nın **asker ve insan gücünden** yararlanmak

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na Girme Nedenleri

- Kaybettiğimiz **toprakları geri alma düşüncesi**
- **Siyasi yalnızlıktan kurtulmak** istemesi
- Almanya ile yapılan **gizli anlaşma**
- İttihat ve Terakki'nin **Almanya hayranlığı**
- Almanya'nın Türk ve Müslüman bir sömürgeye sahip olmaması
- Almanya'nın savaşı kazanacağına inanılması
- **Kapitülasyonlardan ve dış borçlardan kurtulma isteği**
- **Turancılık** ideali doğrultusunda Kafkaslar geçilerek Orta Asya Türklerini bir çatı altında toplama düşüncesi
- Coğrafi konumu gereği savaş dışı kalmasının zor olması

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na Girmesi

İngiliz donanmasından kaçan iki Alman gemisi boğazlardan geçerek Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Osmanlı Devleti, savaşın başında tarafsız olduğunu bildirmesine rağmen bu iki gemiyi satın aldığını duyurup Türk bayrağı çekmiştir. Bu gemilerden **Goben'e Yavuz Breslau'a** da **Midilli** adı verilmiştir.

Bu iki gemi Karadeniz'e açılıp Rus limanlarını bombalayınca Rusya Osmanlı Devleti'ne savaş açmış ve böylece Osmanlı Devleti I.Dünya Savaşı'na girmiştir.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesiyle

- Savaş geniş bir alana yayıldı.
- Savaşın süresi uzadı.
- Yeni cepheler açıldı.
- Almanya'nın yükü hafifledi.
- İtilaf Devletleri'nin işi zorlaşmıştır.
- Halife Mehmet Reşat Cihat ilan etti.

NOT: İtalya Savaş başlamadan kendisine Batı Anadolu'dan toprak vaat edilmesinden dolayı İttifak grubundan İtilaf grubuna geçmiştir.

I.DÜNYA SAVAŞINDA CEPHELER

TAARRUZ	SAVUNMA	YARDIM AMAÇLI
• Kafkas • Kanal	• Çanakkale • Hicaz- Yemen • Suriye – Filistin • Irak- Basra	• Romanya • Galiçya • Makedonya

Kafkas Cephesi

- Rusya'nın güneye inmesini önlemek,
- **Bakü petrollerinden** yararlanmak
- Kafkaslardaki **Türklerle birleşmek**, amacıyla
- **OSMANLI DEVLETİ TARAFINDAN açılmış** bir cephedir. Osmanlı Devleti bu cephede başarısız olmuştur.

Tehcir Kanunu / Sevk ve İskan

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda Rusya'nın kışkırtma ve yardımlarıyla Ermeni isyancılar Osmanlı Devleti'ne karşı doğuda karışıklıklara sebep olmuşlardır. İttihat ve Terakki partisi tarafından 27 Mayıs 1915 tarihinde Tehcir Kanunu adıyla bilinen **zorunlu göç yasası** çıkarıldı.

Yasaya göre isyancı Ermeniler savaş bitene kadar Suriye, Lübnan gibi farklı bölgelere gönderilecek, her türlü tedbir alınarak göçün tamamlanması sağlanacak, savaş bitiminde ise isteyen Ermeniler yurtlarına geri dönebilecekti. Ermeniler ise bu yaşanan olayları çarpıtarak Osmanlı Devleti aleyhinde iddialarda bulunmuşlardır.

NOT: Ermenilerin iddiaları TAMAMEN asılsızdır.

Kanal Cephesi

- **Süveyş kanalını** ele geçirmek,
- **İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını kesmek**,
- Mısır'ı İngilizlerden geri almak, amacıyla **OSMANLI DEVLETİ TARAFINDAN açılmış** bir cephedir. Osmanlı Devleti bu cephede başarısız olmuştur.

Çanakkale Cephesi

Ekonomik olarak zor durumda olan Rusya'ya yardım ulaştırmak, İstanbul'u alarak Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak, Savaşın daha erken bitmesini sağlamak, amacıyla İTİLADEVLETLERİ TARAFINDAN açılmış bir cephedir. Osmanlı Devleti bu cephede **BAŞARILI** olmuştur

Çanakkale Savaşının Sonuçları

- Dünya Savaşı daha geniş alanlara yayıldı.
- Dünya savaşı 2 yıl **uzadı**.
- İtilaf devletlerinden **gerekli yardımı** göremeyen **Rusya'da ekonomik kriz çıktı**.
- 1917 yılında Rusya'da **Bolşevik İhtilali** çıktı. Sovyet Rusya yönetimi ittifak grubu ile **Brest- Litovsk Antlaşması'nı** imzaladı.
- **Bulgaristan**, İttifak Devletleri yanında savaşa katıldı.
- İtilaf Devletleri, savaştan sonra Osmanlı Devleti'ni paylaşmak için aralarında gizli antlaşmalar imzalamaya başladılar.
- 18 Mart Kahramanı Cevat (Çobanlı) Paşa

Irak Cephesi

- **Petrol** bölgelerini ele geçirmek.
- Türk kuvvetlerinin İran'a girmesine engel olmak.
- Hindistan yolunun güvenliğini sağlamak ve **Rusya'ya karadan yardım ulaştırmak, amacıyla İNGİLİZLER TARAFINDAN açılmış bir cephedir**. Osmanlı Devleti bu cephede başarısız olmuştur.
- Halil Kut Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri, **Kut'u'l Amare** denilen yerde İngilizleri ağır bir yenilgiye uğrattılar 13.000 İngiliz askerini esir aldılar.

Suriye – Filistin Cephesi

- Osmanlı Devleti'ni **petrol** bölgesinden uzaklaştırmak, amacıyla **İNGİLİZLER TARAFINDAN açılmış bir cephe**dir. Osmanlı Devleti bu cephede başarısız olmuştur.
- Mustafa Kemal Suriye – Filistin Cephesi'nde **Yıldırım ordularına** bağlı 7. Kolordu komutanı olarak görev yapmıştır. Emrindeki kuvvetlerle Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı kurarak, İngilizleri durdurmayı başarmıştır.

Hicaz ve Yemen Cephesi

- Ortadoğu petrollerini** ele geçirmek,
- Araplar ile Osmanlı arasındaki bağları koparmak**, amacıyla İNGİLİZLER TARAFINDAN açılmış bir cephe
- Osmanlı Devleti bu cephede kutsal yerleri korumak amacıyla hem İngilizlerle hem de İngilizlerin bağımsızlık vaadiyle iş birliği yaptığı **Arap Şerif Hüseyin** komutasındaki Arap kabileleriyle savaşmak zorunda kalmıştır.

ABD'nin Savaşa Girişi ve Wilson İlkeleri Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918)

- Yenenler, yenilenlerden **toprak ve savaş tazminat** almayacak.
- Gizli Antlaşmalar** yapılmayacak.
- Boğazlar tüm devletlere açık olacak.**
- Devletler arası sorunların barış yoluyla çözülmesi için uluslararası bir **örgüt** kurulmalıdır. (**Cemiyet-i Akvam – Milletler Cemiyeti**)
- Her millet kendi geleceğine kendisi karar verecektir.
- Türklerin yoğun olduğu bölgelere egemenlik hakkı Türklere verilecek; fakat azınlıkların gelişmesi içinde her türlü imkân sağlanacak.

Dünya Savaşının Sona Ermesi

- Savaşta **en kârlı** çıkan **İngiltere**, Avrupa'nın en güçlü devleti olmuştur.
- Japonya savaşta ilk çekilen olmuştur.
- Fransa Almanya'nın etkisinden kurtulmuştur.
- Rus, Alman, Avusturya- Macaristan ve Osmanlı İmparatorlukları yıkılmış yerine yeni millî devletler kurulmuştur.
- Dünya barışını** sağlamak amacıyla merkezi Cenevre'de olan **Milletler Cemiyeti** kurulmuştur.
- Sömürgeciliğin yerini **manda ve himayecilik** almıştır.
- Yenilen devletlerle ağır şartlar içeren antlaşmalar imzalanmıştır.

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 EKİM 1918)

Osmanlı Devleti temsilcisi Bahriye Nazırı Rauf Orbay İtilaf Devletleri temsilcisi İngiliz Amiral Caltharpe (Kaltrop) arasında imzalandı. Bu antlaşma, adını imzalandığı yer olan Ege Denizi'ndeki Limni Adası'nın Mondros Limanı'ndan aldı.

Antlaşmanın Bazı Önemli Maddeleri

- Boğazlar İtilaf Devletleri'ne açılacak, Karadeniz'e geçiş serbest olacak**, hâkim bölgeler İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecektir.
- Osmanlı orduları terhis edilecek** (sınırın korunması ve iç güvenlik hariç) orduya ait **silah, cephane ve askerî taşıtlar İtilaf Devletleri'ne bırakılacaktır.**
- Toros tünelleri, deniz işletmeleri ve demir yolları İtilaf Devletleri kontrolüne bırakılacaktır.**
- Hükûmet haberleşmesi dışındaki **telsiz, telefon, telgraf ve kabloları İtilaf Devletleri kontrol edecektir.**
- İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi bir stratejik bölgeyi işgal edebileceklerdir. (7. madde)**
- Vilayeti sitte'de (Altı Doğu Anadolu İli: Sivas, Erzurum, Bitlis, Van, Diyarbakır, Elâzığ) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu bölgeleri işgal edebileceklerdir (24 madde).**

Mondros Ateşkes sonrası işgal edilen yerler

PARİS BARİŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

Konferansa İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya dışında yirmi sekiz ülke temsilcileri katılmıştır. Konferansın gündemini belirleyen kararlara yön veren **İngiltere ve Fransa** olmuştur.

Görüşülen Konular ve Alınan Kararlar

Yenilen devletlerle yapılacak barış koşullarını belirlemek ve antlaşmaları imzalamak amacıyla toplanmıştır.

Alınan Kararlar

- Orta Doğu İngiltere (Irak, Musul, Kerkük) ve Fransa (Suriye, Antep, Maraş, Urfa) arasında paylaştırılmıştır.
- İtalya'ya ise **Antalya ve Konya çevresi** verilmiştir. İngiltere'nin sömürgeci politikası doğrultusunda **İzmir ve çevresi** (Yunanlıların iddialarını da bahane ederek) **İtalya'dan alınarak Yunanistan'a verildi**. Bu gelişme üzerine İtalya, konferansı terk etti.
- Milletler Cemiyetinin** kurulmasına karar verildi.
- Gizli antlaşmalara son hâli verilmiştir. (**Osmanlıyı kendi aralarında paylaştılar**)
- Boğazların yönetimi uluslararası bir komisyona bırakılmıştır. (Egemenlik haklarımız kısıtlanmıştır.)**

I. Dünya Savaşı Sonrası Yapılan Antlaşmalar

- Sevr Antlaşması** Osmanlı Devleti (Daha sonra imzalanmıştır.)
- Neuilly (Nöyvi) Antlaşması** Bulgaristan
- Versailles (Versay) Antlaşması** Almanya
- Trianon (Triyanon) Antlaşması** Macaristan
- St. Germain (Sen Cermen) Antlaşması** Avusturya

İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919)

- İzmir'in işgali Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi kararı alındıktan sonra **Yunanlılar** İzmir'i işgal etmişlerdir.
- İzmir'in işgali nedeniyle İstanbul miting yapıldı.
- İşgallere karşı artan tepkiler nedeniyle Amerika ve İngiltere bölgeye temsilciler gönderip rapor istemişlerdir.
- Amerikan gözlemcisi **Amiral Bistol Raporu'nda**
- Batı Anadolu'da Türk nüfusunun fazla olduğunu,
- Bölgede yapılan katliamlardan Yunanlıların sorumlu olduğunu belirtmiştir.
- İzmir'in işgali sonrasında Türk halkı işgallere karşı direnmenin şart olduğuna inanmış ve İzmir'in işgali **Kuvayimilliyenin doğmasını sağlamıştır.**
- Türk halkı düzenlediği mitingler ve gösteriler millî bilincin oluşmasına katkıda bulunmuştur.
- Yunan **işgaline karşı ilk kurşunu atan Hukuk-u Beşer gazetesi yazarı Hasan Tahsin (Osman Nevres gerçek ismi) olmuştur.**

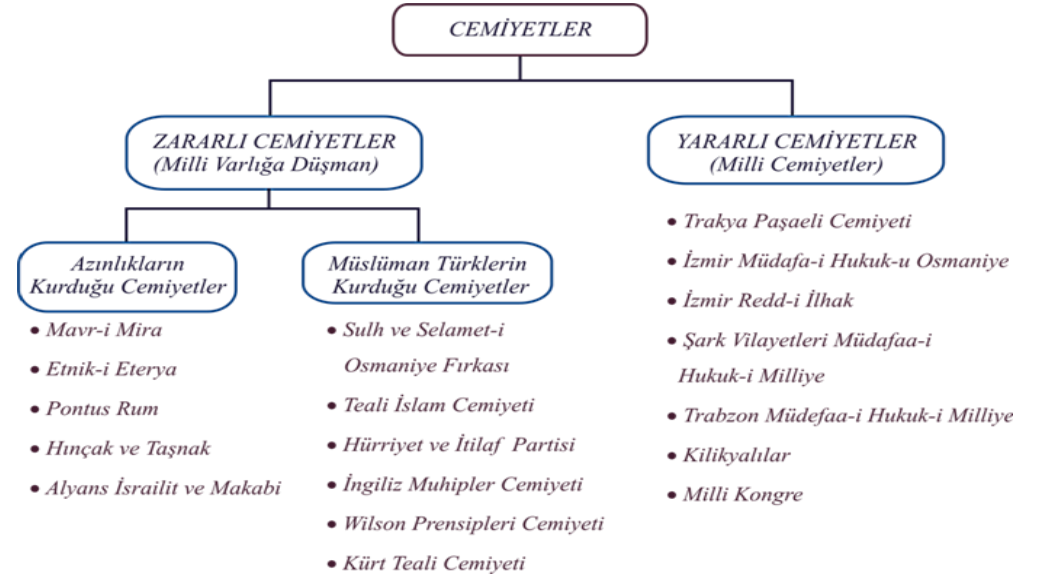
KUVAYİMİLLİYE

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra başlayan işgallere karşı vatani koruma ve bağımsız yaşama arzusu sonucunda Türk halkı tarafından oluşturulan bölgesel direnişe **Kuvayı millîye (Milli kuvvetler)** denir.

Kuvayimillîye'nin özellikleri

- İşgallere karşı, işgal altında olan bölgelerde ortaya çıkmıştır.
- Bölgesel kuvvetlerdir.
- Belirli bir merkeze bağlı değildir. Düzensizdirler.
- İhtiyaçları bölge halkı tarafından (belirli bir kurala bağlı olmaksızın) karşılanmıştır. Bağımsızlık, milliyetçilik ve Türklük duygusu ile hareket ederek kutsal vatan savunması yapmışlardır.
- İşgallerin hızını kesmişlerdir; fakat işgalleri durduramamışlardır.
- Düzenli ordu kuruluncaya kadar düşman kuvvetlerini oyalamışlardır.
- İlk Kuvayimillîye hareketi 19 Aralık 1918'de **Hatay Dörtöyl'da** Fransızlara karşı başlamıştır.
- Batı Cephesi'nde İzmir'in işgali ile başlamıştır.
- Batı Anadolu'da direnişin merkezi Ayvalık olmuştur.
- Bazı Kuvayı Milliyeciler; Demirci Mehmet Efe, Yörük Ali Efe, Şahin Efe, Kara Fatma, İpsiz Recep, Çerkez Ethem'dir.

MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

CEMİYETLER

❖ YARARLI CEMİYETLER

Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- Kurulan ilk yararlı cemiyettir.
- Trakya'da Yunan işgalini önlemeyi amaçlamıştır.
- Eğer Osmanlı Devleti yıkılırsa yerine yeni bir devlet kurma düşüncesi vardır.
- Merkezi Edirne'dedir.

İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- İzmir işgalini önlemeyi amaçlamışlardır.
- Batı Anadolu'da Türklerin çoğunlukta olduğunu ispatlamaya çalıştılar.

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- Amacı Doğu Anadolu'da kurulması planlanan Ermeni devletine engel olmaktır.
- Erzurum Kongresini toplamıştır.
- Milli mücadelenin haklılığını dünyaya duyurmak için gazeteler çıkarmıştır.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti:

- Trabzon merkezli kurulmuştur.
- Karadeniz'de Pontus Rum Devletinin kurulmasına engel olmaya çalışmışlardır.
- Ermeni iddialarına karşı çıkmışlardır.

Kilikyalılar Cemiyeti:

- Adana ve çevresini Fransız ve Ermenilerden kurtarmak için faaliyet göstermiştir.

Milli Kongre Cemiyeti:

- İstanbul merkezli kurulmuşlardır.
- Basın ve yayın yoluyla mücadele etmişlerdir.
- Kuvay-i Milliye tabirini ilk kez bu cemiyet kullanmıştır.
- Doktor Esat Işık cemiyetin öncülerindendir.

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- Sivas'ta kurulmuştur.
- Mustafa Kemal'in isteği ile kurulan cemiyettir.

Reddi İlhak Cemiyeti:

- İzmir ve çevresinde Yunan işgalini önlemek için kurulmuştur.

Yararlı Cemiyetlerin Özellikleri

- Bölgesel olarak faaliyet gösterdiler.
- Bulundukları bölgeleri korumayı amaçlamışlardır.

- Milliyetçilik düşüncesi ile hareket etmişlerdir.
- Azınlıkların faaliyetlerine karşı kurulmuşlardır.
- Sivas Kongresinde tek bir çatı altında birleştirildiler. (Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti)

ZARARLI CEMİYETLER

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- Türkler ve Müslümanlar tarafından kurulmuştur.

Sulh ve Selameti Osmaniye Cemiyeti

- Damat Ferit tarafından desteklenmişlerdir.
- Kurtuluşun padişah ve Halifeye bağlı kalarak sağlanacağını savunmuşlardır.

Teal-i İslam Cemiyeti

- İngiltere'nin desteğiyle İstanbul'da bazı medrese hocalarının önderliğinde kuruldu.
- Halifelğin ve saltanatın güçlendirilmesini amaçlayan bu cemiyet Millî Mücadele hareketine karşı çıkmıştır.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti

- Osmanlı Devleti'nin İngiltere'nin himayesine girmesini savunan bu cemiyet,
- Damat Ferit Paşa tarafından desteklenmiştir.
- Cemiyet, Millî Mücadele'ye karşı çıkmış, basın yoluyla İngiltere yanlısı kamuoyu oluşturmaya ve işgalcilere İstanbul'da her konuda yardımcı olmaya çalışmıştır.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası Cemiyeti

- İttihat ve Terakki Fırkası'na karşı kurulmuştur. I. Dünya Savaşı sonrası iktidara gelmiştir.

- İttihatçı bir hareket olarak gördükleri Millî Mücadele'nin karşısında yer almışlardır.

Wilson Prensipleri Cemiyeti

- Amerikan mandasına girmeyi amaçlamışlardır.

Kürt Teali Cemiyeti

- İngilizlerin desteğiyle kurulan bu cemiyet, Wilson İlkeleri'ne dayanarak doğu illerinde bağımsız bir Kürt Devleti kurmayı amaçlamıştır.

Milli Varlığa Düşman (Türklerin) Cemiyetlerin Ortak Özellikleri

- Saltanat ve Hilafeti desteklemişlerdir.
- Milliyetçiliğe karşı ümmetçi bir anlayışta olmuşlardır.
- İtilaf devletleri tarafından kurulmuş veya yönlendirilmişlerdir.
- Manda ve himayeye desteklemişlerdir.
- Milli birlik ve bütünlüğü bozmaya yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır.
- Osmanlıyı yaşatma ve devam ettirme gayretinde olmuşlardır.

Azınlıklar Tarafından Kurulan Zararlı Cemiyetler

YUNANLAR Mavri Mira Cemiyeti

- İstanbul'da kurulmuştur.
- Rumlar tarafından kurulmuştur.
- İngilizler tarafından desteklenmiştir.
- İstanbul merkezli büyük Yunanistan'ı kurmayı amaçladılar.

Etnik-i Eterya Cemiyeti

- Rumlar tarafından kurulmuştur.
- Amacı Büyük Bizans'ı yeniden kurmaktır.

Pontus Rum Cemiyeti

- Trabzon'da kurulmuştur.
- Amaçları Karadeniz'de bir Rum devleti kurmaktır.

ERMENİLER Hınçak ve Taşnak Cemiyeti

- Amacı Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmaktır.

YAHUDİLER Makabi ve Alyans-İsrailit Cemiyetleri

- Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak amacıyla kurulmuştur.

Azınlıklar Tarafından Kurulan Zararlı Cemiyetlerin Özellikleri

- Bu cemiyetler Osmanlıdan ayrılarak bağımsız devlet kurmayı amaçlamışlardır.
- Osmanlı Devleti'nin parçalanması için faaliyet göstermişlerdir.
- İtilaf devletleri tarafından desteklenmişlerdir.
- Bulundukları bölgelerde işgallere zemin hazırlamışlardır. (7. Maddenin uygulanması için)
- Dünya kamuoyunu Türkler aleyhine harekete geçirerek Türk halkının haklı mücadelesini engellemek istemişlerdir.
- Kiliseler tarafından desteklenmişlerdir.

İSTİKLAL YOLCULUĞU

MİLLİ MÜCADELE'NİN HAZIRLIK DÖNEMİ

Mustafa Kemal 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldiğinde İtilaf Devletleri'nin donanmaları da boğaza gelmişti. Bu durum karşısında Mustafa Kemal **"Geldikleri Gibi Giderler"** demiştir.

Yorum: Bu sözü Mustafa Kemal'in düşmanlarla mücadele edeceğini göstermektedir. Mustafa Kemal'in kararlı, vatansever, mücadelecisi, ileri görüşlü olduğunu gösterir.

Mustafa Kemal Paşa İstanbul'da iken yurdun kurtulması için arkadaşlarıyla birlikte çareler aramıştır. En sonunda kurtuluş olarak Anadolu'ya geçerek halkı örgütlemek fikrini benimsemiştir.

SAMSUN'A ÇIKIŞ (19 MAYIS 1919)

Karadeniz bölgesinde Rumlar Türk halkına saldırıyor ve dünya kamuoyuna da Türklerin kendilerine saldırdıklarını iddia ediyorlardı. İtilaf Devletleri Osmanlı Hükümetine baskı yaparak bu bölgedeki karışıklığın giderilmesini istediler. Osmanlı Hükümeti, İtilaf Devletlerinin Mondros Ateşkes Antlaşmasını bahane ederek bölgeyi işgal etmesini önlemek amacıyla Mustafa Kemal'i asayiş ve güvenliği sağlaması için 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirdi.

Mustafa Kemal'in 9. Ordu Müfettişliği kapsamındaki görevleri şunlardır:

- Bölgede iç güvenliğin sağlanması, yerleştirilmesi ve güvenliği bozan olayların ortaya çıkış sebeplerinin araştırılması
 - Bölgedeki silah ve cephanenin toplatılarak muhafaza altına alınması
 - Bölgede yer aldığı iddia edilen Türk direniş kuvvetlerinin dağıtılması
- Mustafa Kemal, **Bandırma Vapuru** ile Samsun'a hareket etti ve **19 Mayıs 1919**'da Samsun'a ayak bastı.

Samsun Raporu

Mustafa Kemal yaptığı incelemelerden sonra İstanbul Hükümeti'ne bir rapor göndermiştir. Bu raporda;

- Bölgedeki karışıklıkların Müslüman halkın değil, Rum çetelerinin saldırganlığından kaynaklandığını ifade etti.
- Ayrıca bu saldırıları önlemeye yönelik savunma tedbirlerinin alındığını belirtti.

HAVZA GENELGESİ (28-29 MAYIS 1919)

Havza'ya geçen Mustafa Kemal, burada 28 Mayıs'ta bir genelge yayımlayarak ülkenin her yanındaki askeri ve sivil makamlara gönderdi. Bu Genelgede;

- Mitingler düzenlenerek işgallerin protesto edilmesini
- Amaç:** Milli bilincin uyandırılmasını ve canlandırılmasını sağlamaktır.
- Gösteriler sırasında Hristiyan halka karşı herhangi bir saldırı ve düşmanlık yapılmamasını

Amaç: Mondros'un 7.Maddesinin uygulamasını önlemektir.

- İstanbul Hükümeti ve büyük devletlerin temsilcilerine protesto telgrafları çekilmesini

Amaç: Haklılığımız, tepkimiz ve kararlılığımız duyurulmak istenmiştir.

- Askerî ve millî teşkilatların hiçbir şekilde kapatılmamasını, komutaların devredilmemesini, silah, cephane ve diğer araçların hiçbir şekilde elden çıkarılmamasını istedi.

Amaç: Düşmana karşı koyabilmek için gerekli silaha, birlik ve beraberliğe sahip olmayı sağlamaktır.

Havza Genelgesi, yurdun birçok yerinde protesto mitinglerinin düzenlenmesinde etkili oldu.Bu durumdan rahatsız olan İtilaf Devletleri, Hükümetten Mustafa Kemal'in çalışmalarına son vermesini istemiştir. Bunun üzerine Hükümet, Mustafa Kemal'i İstanbul'a geri çağırılmış ancak Mustafa Kemal çeşitli gerekçeler ileri sürerek İstanbul'a dönmemiştir.

AMASYA GENELGESİ (22 HAZİRAN 1919)

Kâzım (Karabekir) Paşa
Ali Fuat (Cebeşoy) Paşa
Rauf (Orbay) Bey
Atatürk (Mustafa Kemal)
Refet (Bele) Bey
Cemal Paşa

onayıyla Amasya Genelgesi'ni yayımladı.

Amaç: Millî Mücadeleyi **kişisellikten** çıkarmak. Halk üzerindeki etkisini artırmak. Millî mücadeleye katılımı artırmak.

Amasya Genelgesi Maddeleri:

➤ Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.

Yorum: Kurtuluş Savaşı'nın **gerekçesi** belirtilmiştir.

➤ Osmanlı Hükümeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir. Bu durum, milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.

Yorum: Osmanlı Hükümetine karşı çıkılmıştır. Kurtuluş Savaşı'nın başka **gerekçesi** belirtilmiştir.

➤ Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.

Yorum: Kurtuluş Savaşı'nın **amaç ve yöntemi** belirtilmiştir. **İlk kez milli egemenlikten** söz edilmiştir. Ayrıca Mustafa Kemal'in Millî Mücadele'nin her safhasında millet ile birlikte hareket edeceğini de göstermektedir.

➤ Milletin durumunu göz önünde tutmak ve haklarını dile getirip bütün dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak millî bir kurulun varlığı gereklidir.

Yorum: Kurtuluş Savaşı'nı kişisellikten çıkarmak amaçlanmış. **Temsil Heyeti'nin oluşturulması fikri ortaya atılmıştır.**

➤ Anadolu'nun her bakımdan en güvenli yeri olan Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır.

Yorum: Mili birlik ve beraberliği sağlamak.

➤ Kongreye katılmak üzere bütün sancaklardan halkın güvenini kazanmış üç temsilci belirlenerek en kısa zamanda Sivas'a gelmelidir.

Yorum: Milli mücadele taraftarı kişileri seçmek istenmiştir.

➤ Ancak bu çalışmalar gizli yapılmalı ve temsilciler gereken yerlerde kimliklerini gizleyerek seyahat etmelidir.

Yorum: İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri'nin kongreyi engelleme girişimlerini önlemek amaçlanmıştır.

➤ Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır. O güne kadar öteki il delegeleri de Sivas'a ulaşabilirse Erzurum Kongresi'nin üyeleri de Sivas'ta yapılacak kongreye katılacaktır.

Yorum: Milli mücadeleye katılımı ve desteği artırmak istenmiştir.

Amasya Genelgesi'nin Önemi

- ❖ Millî egemenliğe dayalı **yeni bir Türk Devleti'nin** kurulması yolunda **ilk adım** atıldı.
- ❖ Millî Mücadele'nin **amaç, yöntem ve gerekçesi** belirlenerek programı oluşturuldu.
- ❖ **İlk kez milli egemenlik** ilkesine üstü kapalı olarak vurgu yapıldı.

❖ Genelge, İstanbul Hükûmeti'ne ve işgallere karşı çıkılmasını isteyen bir **ihtilal çağırısı niteliğindeydi**.

❖ Sivas Kongrelerinin toplanmasına karar verilmiştir.

❖ **Temsil Heyetinin** kurulma fikri ortaya atılmıştır.

NOT: Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmalardan haberdar olan İtilaf Devletleri, Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alınması için Osmanlı Hükûmetine baskı yapmışlardır. Böylelikle askerlik görevi sona ermiştir.

Mustafa Kemal Paşa, her ilin vali ve komutanlarına yazdığı bir mektupla; "Artık İstanbul, Anadolu'ya hâkim değil, tabi olmak zorundadır." demiştir.

ERZURUM KONGRESİ (23 TEMMUZ – 7 AĞUSTOS 1919)

Kongre, Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Milliye Cemiyetlerinin öncülüğünde 23 Temmuz'da doğu illerinden gelen 54 delegenin katılımıyla toplanmıştır.

Doğu Anadolu'yu Ermenilere karşı Doğu Karadeniz'i Rum saldırılarına karşı savunmak amacıyla toplanan ve başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Erzurum Kongresi 7 Ağustos' ta çalışmalarını tamamlamıştır.

Kongrede şu kararlar alındı:

➤ Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.

Yorum: İlk defa millî sınırlardan bahsedildi.

➤ Osmanlı Hükûmeti'nin dağılması halinde millet, her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, kendini birlikte savunacak ve direnecektir.

Yorum: İşgallere karşı birlikte mücadele edileceğini göstermektedir.

➤ Vatanın ve bağımsızlığın korunmasına ve güvenliğin sağlanmasına İstanbul Hükûmeti'nin gücü yetmezse amacı gerçekleştirmek için geçici bir hükûmet kurulacaktır. Bu hükûmet üyeleri millî kongre tarafından seçilecektir. Kongre toplanmamışsa bu seçimi Temsil Heyeti yapacaktır.

Yorum: Yeni bir devlet kurulacağını göstermektedir. Millet iradesine önem verildiğini gösterir.

➤ Kuvâ-yı Millîye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.

Yorum: Düşmanı yurttan atmak için silahlı mücadelede kararlılık vardır. Ulusal egemenliğe dayalı bir düzenin kurulacağından bahsedilmektedir.

➤ Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.

Yorum: Yabancı devletlerin işçilerimize karışması engellenmek istenmiştir.

➤ Manda ve himaye kabul edilemez.

Yorum: Tam bağımsızlık hedeflenmiştir. Manda ve himaye fikri ilk defa reddedilmiştir.

➤ Millî meclisin derhal toplanması ve hükûmet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesini sağlamak için çalışılacaktır.

Yorum: Ulus egemenliğine önem verildiğini, İstanbul Hükûmetinin meclis aracılığıyla denetim altına alınmak istendiğini gösterir.

➤ Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Milliye Cemiyetleri birleştirildi.

Yorum: Kurtuluş Savaşı'nı tek bir merkezden yönetmek, birlik, beraberlik ve bütünlüğü sağlamak amaçlanmıştır.

Erzurum Kongresinin Önemi

- Kongre; toplanma amacı, toplanma şekli ve niteliği bakımından **bölgesel** olmakla beraber aldığı bazı kararlar vatanın bütünü ve milletin genelini ilgilendirdiği için **millî** bir nitelik taşır.
- Başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı 9 kişilik **Temsil Heyeti** oluşturuldu ve bu heyete bütün **Doğu Anadolu'yu temsil etme** yetkisi verildi.
- Doğu illerindeki tüm cemiyetler, Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti çatısı altında birleştirildi.
- Mustafa Kemal'in **sivil** olarak **ilk görevi** Erzurum Kongresi Başkanlığı'dır.
- **İlk kez millî sınırlardan** bahsedilen bu kongrede vatanın bütünlüğüne, milletin birlik ve beraberliğine yönelik kararlar alındı.
- **İlk defa manda ve himaye reddedildi.**

GENERAL HARBOURD RAPORU (1 AĞUSTOS 1919)

General Harbord, Ermenilerle ilgili araştırma yapması amacı ile ABD tarafından Doğu Anadolu'ya gönderilmiştir.

- General James G. Harbord Anadolu'da yaptığı incelemelerden sonra hazırladığı raporda şunlara yer vermiştir.
- Ermenilerle ilgili ortaya atılan Ermenilerin katledildikleri iddiası doğru değildir.
- Anadolu, kaynakları yönüyle ABD'nin ihtiyaçlarını karşılayabilecek zenginlikte değildir.

Anadolu'da mücadele verenler, yaptıkları iş konusunda kesin kararlıdır. ABD Senatosu'na sunulan yukarıdaki rapor, ABD'nin Anadolu ile ilgili politikalarını azda

olsa değiştirmesinde ve ABD Senatosu'nun manda konusunu reddetmesinde etkili olmuştur.

SİVAS KONGRESİ (4 – 11 EYLÜL 1919)

Sivas Kongresi'nin toplanma kararı Amasya Genelgesinde verilmiştir.

Osmanlı Hükümeti ve işgal güçleri, Sivas Kongresi'ni engellemek için ellerinden geleni yaptı.

- İtilaf Devletleri, Sivas Kongresi'nin toplanması durumunda Sivas'ı işgal edeceklerini bildirdi.
- Osmanlı Hükümeti, Elâzığ valisine kongrenin toplanmasının engellenmesi ve Mustafa Kemal'in tutuklanması emrini verdi.

Sivas Kongresi'nde alınan kararlar

- Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar küçük değişikliklerle Sivas Kongresi'nde de kabul edildi.

Yorum: Erzurum Kongresi kararlarının ulusal kararlar olduğunu gösterir.

- Ülke genelindeki tüm millî cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirildi.

Yorum: Kurtuluş Savaşı'nı tek bir merkezden yönetmek, birlik, beraberlik ve bütünlüğü sağlamak amaçlanmıştır.

- Manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir.

Yorum: Tam bağımsızlık hedeflenmiştir.

- Erzurum Kongresinde oluşturulan 9 kişilik Temsil Heyeti, "Yurdun bütünü temsil eder" şeklinde düzenlenerek ulusal hale getirilmiş, üye sayısı 16'ya yükseltilerek başkanlığına Mustafa Kemal getirilmiştir.
- Temsil Heyeti, atama yetkisini kullanarak Batı Cephesi'ne Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'yı atamıştır.

Yorum: Atama yapması Temsil Heyetinin **yürütme yetkisini** kullandığını gösterir. Yürütme yetkisini kullanması hükümet gibi hareket ettiğini kanıtlar.

- İrade-i Milliye gazetesi çıkarıldı.

Yorum: Halkı bilinçlendirmek istenmiştir.

Sivas Kongresinin Önemi

- Tüm cemiyetler birleştirilmiştir.
- Temsil heyeti tüm **yurdu temsil eder** hale gelmiştir.
- Gazete kurularak halk doğru bir şekilde bilgilendirilmek amaçlanmıştır.
- **Toplanış ve aldığı kararlar bakımından millidir.**

- Manda ve himaye tamamen reddedildi.
- Mustafa Kemal ulusal lider olmuştur.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ (20-22 EKİM 1919)

- Mustafa Kemal Paşa, Mebusan Meclisinin yeniden toplanmasını sağlamak ve Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin millet yararına olmayan tutumunu bildirmek için padişahla görüşmek istemiştir. Bu görüşme Damat Ferit Paşa tarafından engellenmiştir.
- Bunun üzerine Mustafa Kemal, Temsil Heyeti adına yayımladığı bir genelge ile Damat Ferit Paşa Hükümeti görevden çekilinceye ve millî amaçlara hizmet edecek yeni bir hükümet kuruluncaya kadar Anadolu ile İstanbul arasındaki resmî haberleşmenin kesilmesini emretmiştir. Bu durum karşısında Damat Ferit Paşa Hükümeti istifa etmek zorunda kalmıştır.
- İstanbul Hükümetinin başına millî direniş hareketine daha ılımlı yaklaşan Ali Rıza Paşa Hükümeti geçmiştir.
- Ali Rıza Paşa Hükümeti, Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı görevlendirmiştir. Görüşmeye Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal katılmıştır.
- Bu görüşme Temsil Heyetinin **ilk siyasi başarıdır.**

Alınan kararlar:

- Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunacak, hiçbir manda ve himaye kabul edilmeyecektir.
- Müslüman olmayan unsurlara siyasi egemenlik ve sosyal dengemizi bozucu haklar verilmeyecektir.
- Mebusan Meclisini oluşturacak milletvekili seğıimi, serbest ve müdahalesiz yapılacaktır.
- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin varlığı İstanbul Hükümeti'nce tanınacaktır.
- Sivas Kongresi kararları Mebusan Meclisince kabul olunmak şartıyla İstanbul Hükümetince de tanınacaktır.
- Mebusan Meclisinin güvenlikte olmayan İstanbul'da toplanması uygun değıldir.

NOT: İstanbul Hükümeti, bu kararlardan sadece Mebusan Meclisinin toplanmasını kabul etti. Diğer kararları ise kabul etmedi.

NOT: Osmanlı Hükûmeti, Amasya Görüşmeleri 'ne bir delege göndermekle **Temsil Heyeti'ni hukuken tanımış** oldu.

Bu olay, halkın gözünde Temsil Heyeti'nin gücünü ve güvenilirliğini pekiştirdi.

TEMSİL HEYETİ'NİN ANKARA'YA GELİŞİ (27 ARALIK 1919)

Amasya Görüşmelerinde alınan Mebusan Meclisinin yeniden açılması kararı gereği ülke çapında seçimler yapıldı. Mustafa Kemal Erzurum milletvekili seçildi.

Ankara'nın Milli Mücadele'nin Merkezi Olarak Seçilmesinde;

- Kentin güvenli konumu
- Haberleşme ve ulaşım koşullarının elverişliliği
- Batı Cephesi'ne yakınlığı, Jeopolitik konumu
- İşgal edilmemiş olması
- Ankaralıların Millî Mücadele'ye verdikleri destek

MİLLÎ MÜCADELE'DE BASININ ÖNEMİ

Basının önemini çok iyi bilen Mustafa Kemal Paşa, bu konu üzerinde önemle duruyordu. Bunun için önce Sivas'ta "**İrade-i Milliye**", sonra Ankara'da "**Hâkimiyet-i Milliye**" gazeteleri çıkarılacak, Ankara'da **Anadolu Ajansı** kurulacaktır.

- Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle Halide Edip Adivar ve Yunus Nadi Bey'in çalışmaları sonucunda Ankara'da Anadolu Ajansı kurulmuştur.
- Anadolu Ajansı, Kurtuluş Savaşı boyunca millî birliği tehlikeye düşürecek yalanlara karşı milleti uyanık tutmak ve ulusal bağımsızlığı sağlayacak kararları halka bildirmekle önemli hizmetler yapmıştır.

BİR MİLLETİN YEMİNİ: MİSAKİMİLLÎ

Misakı Milli, Milli Yemin veya Milli Ant anlamlarına da gelmektedir.

Amasya Görüşmelerinde açılması kararlaştırılan Mebusan Meclisi, ülke genelinde yapılan seçimlerden sonra İstanbul'da açılmıştır.

Mustafa Kemal bu meclise Erzurum'dan mebus (milletvekili) seçilmesine rağmen hakkında tutuklama emri olduğu için gidememiştir. Mustafa Kemal, Mebusan Meclisi'ne seçilen mebusları Ankara'ya çağırıp onlardan bazı isteklerde bulunmuştur.

Mustafa Kemal'in Mebuslardan İstekleri:

- Beni Mebusan Meclisi başkanı olarak seçtin.

Amaç: Meclis kapatılırsa başkan olarak başka bir yerde meclisi toplamak. Ne oldu: Mustafa Kemal İstanbul'da olmadığı için başkan seçilemedi.

- Mecliste Müdafaa-i Hukuk grubunu kurun.

Amaç: Birlikte hareket edilmesini sağlamak. Ne oldu: Müdafaa-i Vatan grubu kurulamadı. Yerine Felah-ı Vatan grubu kuruldu.

- Misakımilli kararlarını kabul edin.

Amaç: Bağımsızlık yolundaki hedefleri belirlemek. Ne oldu: Misakı Milli kararları kabul edildi.

Misakı Milli Kararları (28 Ocak 1920):

- Mondros Ateşkes Antlaşması öncesi işgal edilmemiş topraklar bir bütündür parçalanamaz.

Yorum: Milli sınırlarımız çizilmiştir. Ülkenin bütünlüğü vurgulanmıştır.

- Arap topraklarının geleceği oradaki halkın serbestçe verecekleri karara göre belirlenmelidir.

Yorum: Wilson İlkelerine uygun hareket edilip Arap topraklarının gelecekteki durumu belirlenmek istenmiştir.

- Halkın oyları ile anavatana katılan üç sancak (Kars, Ardahan ve Batum) için gerektiğinde yeniden halk oylamasına başvurulabilir.

Yorum: Bölgedeki Türk nüfusunun fazla olduğu kanıtlanarak buraların Türklere ait olduğu vurgulanmak istenmiştir.

- Batı Trakya'nın hukuki durumunun belirlenmesinde halk oylamasına başvurulmalıdır.

Yorum: Bölgede çoğunlukta olan Türk nüfusunun kararı ile bölge geri alınmak istenmiştir.

- İstanbul ve Marmara Denizi'nin güvenliği sağlandıktan sonra Boğazların dünya ticaretine ve ulaşımına açılması için Osmanlı ve ilgili devletlerin vereceği kararlar geçerli olacaktır.

Yorum: Boğazların güvenliği ve egemenliği sağlanmak istenmiştir.

- Azınlık hakları komşu ülkelerdeki Müslümanlara aynı haklar verilirse kabul edilecektir.

Yorum: Ülkeler arası eşitlik benimsenmiştir.

- Siyasi, adli ve mali gelişmemize engel olan her türlü sınırlamalar (Kapitülasyonlar) kaldırılacaktır.

Yorum: Kapitülasyonlar kaldırılarak tam bağımsızlık gerçekleştirilmek istenmiştir.

Misakı Milli Kararları ile;

- Türk vatanının sınırları çizilmiştir.
- Millî Mücadelenin programı yasal hale gelmiştir.

- Türk milletinin kabul edebileceği barış şartları belirlenmiştir.
- Ülkeler arası eşitliğe önem verildiği gösterilmiştir.
- Kapitülasyonlar kaldırılarak siyasi ve ekonomik bağımsızlıktan vazgeçilmeyeceği vurgulanmıştır.
- Misakı Milli dünya kamuoyuna duyurulmuştur.

NOT: Erzurum ve Sivas Kongreleri kararları dikkate alınarak Mustafa Kemal tarafından hazırlanan Misakı Milli Kararları Son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından kabul edilmiştir.

İSTANBUL'UN RESMEN İŞGALİ (16 MART 1920)

- İstanbul'daki Mebusan Meclisi'nin Misakı Milli Kararlarını kabul etmesi İtilaf Devletleri'ni rahatsız etmişti.
- Alınan kararların geri alınmasını isteyen İtilaf Devletleri'nin baskısı sonucunda Ali Rıza Paşa Hükümeti istifa etmek zorunda kaldı. İtilaf Devletleri 16 Mart 1920 tarihinde İstanbul'u resmen işgal ettiler.

İşgal Sırasında;

➤ Mebusan Meclisi basılarak çok sayıda mebus ve Türk aydını tutuklanmıştır.

Yorum: İtilaf Devletleri'nin mebusları tutuklaması onların milli iradeye saygı duymadıklarını göstermektedir.

➤ Şehzadebaşı Karakolu basılarak Türk askerleri uykudayken şehit edilmiştir.

Yorum: İşgale karşı oluşabilecek direnişin önüne geçmek istemişlerdir.

➤ Postaneler işgalciler tarafından denetim altına alınmıştır.

Yorum: Anadolu ile haberleşmeyi kesmek istemişlerdir.

➤ İşgalin geçici olduğuna ve saltanatın korunmaya çalışıldığına dair bir bildiri yayınlanmıştır.

Yorum: Türk milletinin işgal karşısındaki tepkisini azaltmak istemişlerdir.

NOT: Mustafa Kemal, İstanbul'un resmen işgalini **Telgrafçı Manastırlı Hamdi Bey**'den anlık olarak öğrenmiştir. İşgali zaman kaybetmeden tüm millete duyurmaya çalışmıştır. Temsil Heyeti başkanı olarak İstanbul'un işgali sonrası bazı tedbirler almıştır.

İşgal Sonrası Tedbirler;

- İstanbul ile tüm haberleşmeler kesildi.
- Çeşitli ülkelerin meclislerine işgali protesto eden telgraflar gönderildi.

- Halkın işgale karşı protesto ve mitingler yapması sağlandı.
- İstanbul'daki tutuklamalara karşı Anadolu'da İtilaf Devletleri subayları tutuklandı.

Yorum: Birlik ve beraberlik bozulmasın diye böyle bir karar alınmıştır.

NOT: Misak-ı Milli kararlarının alınmasından sonra İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmesi, meclisin İstanbul'da açılmasını istemeyen Mustafa Kemal'in **ileri görüşlülüğünü** gösterir.

NOT: TBMM'nin açılması için uygun bir zemin oluştu ve yeni bir meclis gerekli hale geldi.

TBMM'NİN AÇILMASI (23 NİSAN 1920)

Meclisi Mebusan'ın İngilizler tarafından işgal edilerek kapatılması üzerine Ankara'da yeni bir meclisin açılmasına ihtiyacı doğurmuştur. Temsil Heyeti Ankara'da yeni bir meclisin açılacağını duyurmuş ve seçimlerin yapılmasını istemiştir. Yapılan seçimler sonucunda 23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi açılmıştır.

İlk Meclisin Özellikleri (I. TBMM'nin Özellikleri)

➤ TBMM'nin açılmasıyla Temsil Heyetinin görevi sona ermiştir.

1. Kurucu, ihtilalci ve olağanüstü yetkilere sahiptir.

Nedeni: Anayasa hazırlamıştır.

➤ Demokratik bir meclistir.

Nedeni: Milletvekilleri seçim ile belirlenmiştir.

➤ Güçler Birliği ilkesini benimsenmiştir.

Nedeni: Yasama, Yürütme ve Yargı daha hızlı kararlar almak için tek elde toplanmıştır.

➤ Meclis Hükümeti sistemi uygulanmıştır.

Nedeni: Meclisin başkanı hükümetinde başı sayılmaktadır.

➤ Misakı Milli'yi ve Milli Bağımsızlığı gerçekleştirmek istemiştir.

Nedeni: Milli Mücadelenin başarıya ulaştırılması amaçlanmıştır.

➤ Siyasi partiler yer almamıştır.

Nedeni: Birlik ve Beraberlik korunmak istenmiştir.

➤ Ulusal, millî, milliyetçidir.

➤ Savaş meclisidir.

➤ Yaptığı tek inkılap **saltanatı kaldırmak**, imzaladığı son anlaşma ise **Lozan'dır**.

TBMM'de Alınana Önemli Kararlar:

➤ TBMM'nin üzerinde bir güç yoktur.

Yorum: Osmanlı Hükümeti ve saltanat yok sayılmıştır. Gelecekte Cumhuriyet yönetimine geçileceğinin göstergesidir (**ulusal egemenlik**).

➤ Hükümet kurmak zorunludur.

Yorum: Kurucu meclis özelliği gösterir. Yeni Türk Devleti'ne işlerlik kazandırmak amaçlanmıştır.

➤ Geçici olarak bir hükümet başkanı tanımak veya padişah vekili atamak doğru değildir.

Yorum: Meclisin, kararlarında bağımsız olması gerektiği ve sürekli olacağı vurgulanmıştır.

➤ Yasama ve yürütme yetkileri TBMM'ye aittir.

Yorum: Amaç; Millî Mücadele'de çabuk karar alıp uygulayabilmektir.

➤ Padişah ve halife, baskı ve zordan kurtulduğu zaman, meclisin düzenleyeceği yasaya göre durumu belirlenir.

Yorum: Ulusal egemenlik anlayışına ters olmasına rağmen böyle bir karar alınmasının nedeni, ortamın böyle bir değişikliğe hazır olmaması ve halkın tepki gösterebileceği düşüncesidir.

➤ Meclis içerisinden tek tek oylanarak seçilen bakanlar, hükümet işlerini yürütür.

➤ Meclis başkanı da bu heyetin doğal başkanıdır.

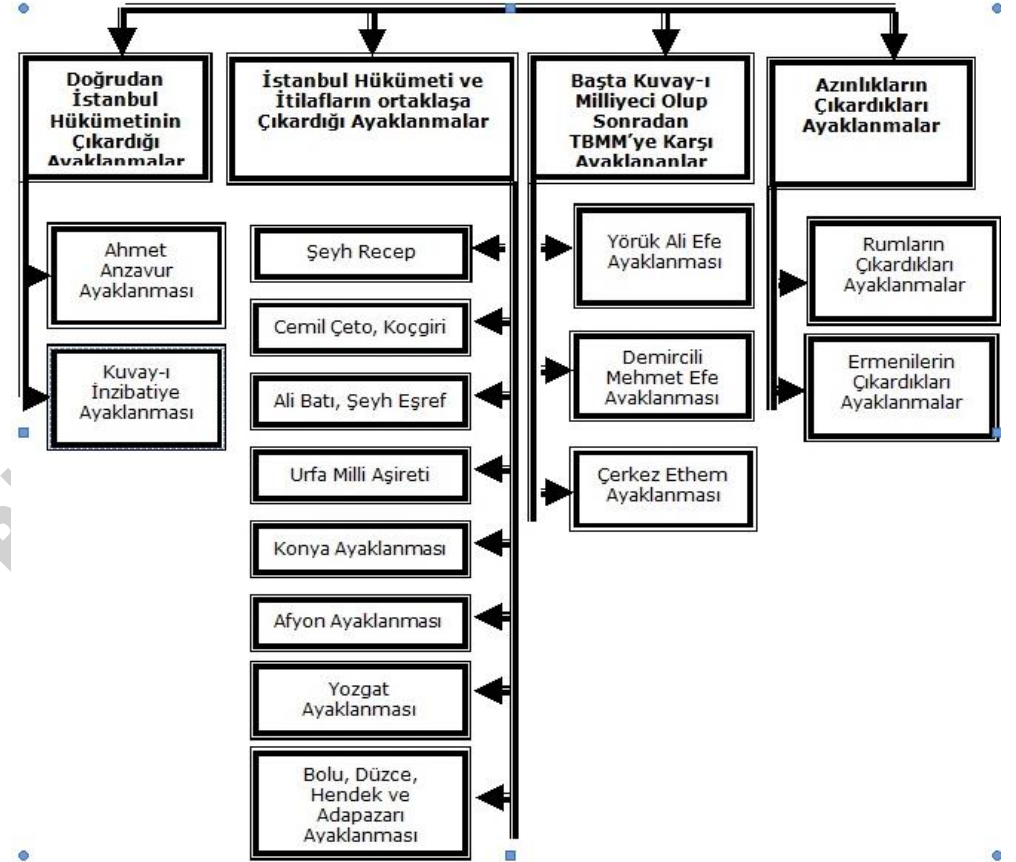
Yorum: Bu kararlar Meclis Hükümeti Sistemi uygulanmıştır. Meclis Hükümeti Sistemi; bakanların meclis içinden tek tek seçildiği sistemdir.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE KARŞI ÇIKAN AYAKLANMALAR

Ayaklanmaların Nedenleri:

- Dünya Savaşı'ndan sonra orduların terhis edilmesi ve Anadolu'da bir kuvvet boşluğunun olması,
- İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri'nin halkı TBMM'ye karşı kışkırtması, fetva yayımlanması
- İtilaf Devletlerinin millî birlik ve beraberliği bozarak işgalleri kolaylaştırmak istemeleri, (7. Madde)
- Kuvayimilliyecilerin düzenli orduya katılmak ve halk üzerinde elde ettikleri nüfuzu kaybetmek istememeleri
- Azınlıkların bağımsız devletlerini kurmak istemeleri.

I. TBMM'YE KARŞI ÇIKAN AYAKLANMALAR

❖ Doğrudan İstanbul Hükümeti Tarafından Çıkarılanlar

Bu ayaklanmalara işgal devletleri tarafından desteklenmiştir. İngilizlerin, Boğazları kontrol altında tutmak amacıyla İstanbul Hükümeti'ne çıkarttıkları isyanlardır. Millî Mücadele'ye karşı bizzat Osmanlı Hükümeti tarafından çıkartılmış olan ayaklanmalardır.

- ❖ **Ahmet Anzavur:** Balıkesir ve çevresindeki Kuvayı Milliye birliklerini dağıtmak amacıyla İngiliz desteğiyle çıkarılmıştır.
- ❖ **Kuvayı İnzibatiye (Halifelik Ordusu) Ayaklanması:** Damat Ferit tarafından millî güçleri dağıtmak amacıyla izmit ve çevresinde çıkartılan isyandır.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI (10 AĞUSTOS 1920)

- İtilaf Devletleri, **Paris Barış Konferansında** Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşma konusunda anlaşamadıkları için Osmanlı Devleti ile yapacakları barış antlaşmasını geciktirmek zorunda kaldılar.
- 16 - 20 Nisan 1920'de İtalya'nın **San Remo** şehrinde toplanan İtilaf Devletleri Osmanlı Devleti'yle yapılacak antlaşma taslağını hazırladılar.
- Osmanlı Devleti, antlaşmayı imzalamakta isteksiz davranınca antlaşmanın imzalanmasını çabuklaştırmak için **İngilizler**; Mudanya ve Bandırmaya asker çıkardılar, **Yunanlılar** ise Bursa, Balıkesir ve Edirne'yi işgal ettiler.
- Bunun üzerine San Remo Konferansı'nda sunulan taslak, 10 Ağustos 1920 tarihinde **Fransa'nın Sevr** kentinde İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti tarafından imzalanmıştır.
- Sevr Antlaşması, Tevfik Paşa'nın tepkisine rağmen **Saltanat Şûrası'nda** kabul edilmiştir.

Kanuni Esasiye göre uluslararası bir antlaşmanın geçerli olabilmesi **için Mebusan Meclisi'nde onaylanması** gerekirdi; fakat İstanbul'un işgalinden sonra Mebusan Meclisi kapatılmıştır. Dolayısıyla Sevr Antlaşması **hukuken geçersiz** bir antlaşmadır.

Sevr Antlaşması'nın Önemli Maddeleri

❖ Sınırlar

- Güneydoğu Anadolu, Çukurova, Lübnan ve Suriye Fransa'ya
- Doğu Trakya, Batı Anadolu ve Ege Adaları Yunanistan'a
- Arabistan ve Irak İngiltere'ye
- Güneybatı Anadolu (Antalya, Konya, Muğla), İtalya'ya verilecektir.

❖ Siyasi Maddeler

- İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalacak, ancak Osmanlı Devleti şartlara uymazsa İstanbul Türklerin elinden alınacak.
- Boğazlar, uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek, tüm devletlerin gemilerine açık olacak. **(Egemenlik haklarına ve bağımsızlık ilkesine aykırıdır)**
- Azınlıklara geniş haklar verilecek. **(Egemenlik haklarına ve bağımsızlık ilkesine aykırıdır)**

- Doğu Anadolu'da iki yeni devlet **(Ermenistan ve Kürdistan)** kurulacak. **(Misakı milliye aykırıdır)**

❖ Askeri Maddeler

- Askerlik zorunlu olmayacak.
- Osmanlı ordusu 50.700 kişiye indirilecek ve ordu ağır silahlardan arındırılacak.
- Deniz gücü sınırlı olacak ve küçük bir donanma oluşacak.

Yorum: Osmanlı Devleti savunmasız bırakılmak istenmiştir.

❖ Ekonomik Maddeler

- Kapitülasyonlar yeniden yürürlüğe girecek ve bu kapitülasyonlardan bütün devletler yararlanacak.
- Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek.

Yorum: İtilaf Devletleri, Osmanlı ekonomisini kontrol altına almayı ve Türk ulusunu yasal yollarla yok etmeyi amaçlamışlardır.

Sevr Antlaşması;

- Osmanlı Devleti'nin **imzaladığı en son** antlaşmadır.
- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile **resmen sona** ermiştir.
- Ölü doğmuş ve uygulanamamış** bir antlaşmadır.

UYARI: Osmanlı Anayasası'na (Kanun-u Esasi) göre bir antlaşma, Mebusan Meclisi'nde onaylanırsa yürürlüğe girerdi. Mebusan Meclisi dağıtıldığı için Sevr Antlaşması Meclis'te onaylanamamıştır. Bu nedenle antlaşmanın hukuki bir geçerliliği yoktur.

Mustafa Kemal'in Sevr'e tepkisi: "Siyasi, adli, iktisadi ve mali bağımsızlığımızı imhaya ve sonuç olarak yaşama hakkımızı inkâr ve ortadan kaldırmaya yönelik olan Sevr Antlaşması bizce mevcut değildir." **(Atatürk)**